

V UPRAVI STANE MESEČNO K **10**—

CENE PO POŠTI:
za četrť leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10⁰— **DELAVSKI LIST** POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

»O, veliko sem trpel!« je vzdihnil ka-
kor obupan. »Večno sem se moral pre-
tvarjati, večno **zatajevati** samega sebe in
koliko sem moral **na tihem** pretrpeti in

tujini, ker so se jim v domačem kraju pred nosom zaprla vrata učnega zavoda. Vstali bodo proti njim starši, ki bodo morali pritrgeti sebi in ostalim otrokom od ust, da bodo mogli sina poslati v tujino. Vstali bodo kot tožniki naši učenjaki, ki so jim prečrtani njihovi plemeniti, visoki načrti v povzdigo naše kulture, v pomoč na sto in sto telesnih in dušnih ranah in boleznih trpečim bolnikom. Tožnikov bo veliko in sodniki bodo strogi, na to naj se demokratije zanesejo.

Toda sramota in odgovornost za ta čin nosi tudi belgrajska vlada kot taka. Ali ni imela toliko pameti in toliko spoštovanja pred slovenskim narodom kot celoto, pred kulturnim imenom Jugoslavije, da se je udala tako gorostasni zahtevi slovenskih demokratičnih poturic? Kajti da je varčevanje le pretveza, je vsakomur jasno. V večmilijardnem proračunu postavka za par fakultet ne tvori bistvene obtežitve. In če bi jo, bi morala država preje pomesti z izdatki ki služijo le razkošju in videzu, bi morala vreči z državnega telesa razne požrešne pijavke, bi morala razrezati niti spekulantov, ki jih predejo okolu raznih gmotnih dobrin države in naroda, da jih izmamijo v svoje roke in izžamejo v svoje žepe.

Vlada in vsi, ki stoje za njo, naj si zapomnijo, da so se lotili zlega, ko so se lotili naše univerze!

Politični dogodki.

— Kako skrivajo resnico. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se ukineta medicinski fakulteti v Belgradu in Ljubljani ter tehniški fakulteti v Zagrebu in Ljubljani. Prizadeta sta le Zagreb enkrat in — Ljubljana dvakrat. Belgrad ne more biti prizadet, ker tam medicinske fakultete sploh še ni. Ta zadeva bo vzbudila v ljudstvu velik odpor, ki se ga demokrati boje. Zato današnje »Jutro« z drobnim tiskom poroča takole: »Vprašanje ukinjenja medicinske fakultete v Belgradu in Ljubljani je predano v reševanje ministrskemu odboru, ki ima tudi izdelati prelazna naređenja, ki so potrebna za prosvetne inštitute, ki bi se imeli ukiniti.« Tako le z eno frazo o prelaznem naređenju naj se skrje bridka resnica, da so demokrati vzeli Slovencem dve važni fakulteti, Hrvatoma pa eno. Za to bodo gospodje že želi, kar so se jali.

— Kdo je bil v bivši Avstriji dobro zapisan. Ker smo »Jutrova« hujskanja proti slovenski duhovščini zaradi državnega posojila zavrnili s tem, da smo omenili, da so tudi liberalni veljaki podpisovali bivša vojna posojila, se zagovarja »Jutro« naravnost otročje. Pravi namreč, da so naprednjaki v bivši Avstriji zato podpisovali vojna posojila, ker je življenje pač vsakemu ljubo in ker je vsak raje podpisal vojno posojilo, nego da bi šel na Grad in v internacijo ali pa celo na Suhi bazar. To je resnica in edino-le iz tega razloga so vsi — izvenzemski morda le kakega zagrozenega nemškega nacionalca — podpisovali vojna posojila. Prav zato je nespametno in nizkotno očitati komu bivša vojna posojila. To pa ravno neprestano dela »Jutro«. Toda »Jutro« ve, kaj hoče. Iz gornje opravilne je slovensko duhovščino enostavno izvzelo, češ da njej ni bilo treba podpisovati, ker je bila povsod dobro zapisana. Ali res? Ali so gospodje okolu »Jutra« že pozabili, kako so orožniki vlačili ravno naše duhovnike v ječe, kako jih je patriotična nemška in laška drhal na potu v ječo zasramovala, bila in opljuvala? Štajersko, Koroško, Primorsko in Istra s Krkom in drugimi otoki — ali niste bili priča narodnega mučeništva naše ljudstvu zve-

prestati! Zdi se mi kot da sem okamenil svojo dušo.

»Ubogi Tis,« je vzdihnila Cecilija, »zakaj mi nisi tega preje povedal? Gotovo bi ne bila napravila tebi tako krivična.«

»In zdaj, o zdaj ko veš vse, Cecilija,«

jo je vprašal Tis sočutno in nežno, »ali me boš še sovražila?«

»Sovražila te nisem nikoli, Tis,« je odvrnila Cecilija, »zakaj naj bom pa vsled tvoje prijaznosti posebno vesela? Tu moram živeti s tabo kot z bratom. Dobro, tudi rada te vidim in ljubila te bom kot brata!«

»Ti se me torej ne boš več bala?«

»Zakaj neki, če je tvoje srce tako plemenito?«

Tem besedam je sledilo trenutno molčanje. Očividno je Tis nekaj zelo važnega premišljeval, kajti njegove oči so begale nemirno sem in tja in njegove kretnje so postale nestalne in zmedene.

Mahoma je vzdignil glavo in rekel z navidezno ravnodušnostjo: »Cecilija, nekaj ti moram povedati, kar te bo gotovo osupnilo. Toda ne bodi huda radi tega, kajti za zdaj so to le besede.«

»No, potem ne bo nič groznega,« se je deklica nasmehnila.

»Kaj pa je, Tis?«

(Dalia.)

ste duhovščine? Ali ni bil škof Jeglič »gori« tako »dobro« zapisan, da je dobil jako nujne migljaje, naj se pazi? Vse to ve cela naša javnost, samo »Jutro« se dela tujca v Jeruzalemu, da more izliti svoj žolč nad slovensko duhovščino. To isto »Jutro« si upa očitati ljubljanskemu škofu, da ni podpisal državnega posojila. A ta ljubljanski škof je iz svojih sredstev sezidal največji in najvzornejši srednješolski zavod v Jugoslaviji in ga še danes vzdržuje, ta škof je iz lastnih sredstev založil slovenske učne in znanstvene knjige, ki drugače izlepa ne bi bile zagledale belega dne. Vprašamo »Jutrovece«, naj navedejo le enega svojih velmož, ki bi bil le oddalec kaj podobnega storil! Kar je storil škof Jeglič že doslej za kulturno povzdigo slovenskega naroda in s tem za celokupno jugoslovansko, je nekaj drugega, nego če kak liberalni bankokrat vrže državi za drage obresti nekaj svojega denarja, ki ga je itak izžej iz nje oziroma iz žepov njenega prebivalstva. Demokratska gospoda okoli »Jutra« bi dobro storila, ako bi se že enkrat zavedla, da stoji možje, kakoršen je škof Jeglič, za vse poštene ljudi tako visoko, da padajo pljunki, namenjeni njemu, na pljuvače nazaj.

Dnevni dogodki.

— Za častnega doktorja zagrebške univerze je imenovan znameniti splitski učenjak msgr. Fran Bulić.

— Nove volilne liste za občinske volitve so začeli sestavljati v Zagrebu. Popisovanje izvršujejo mestni organi od hiše do hiše.

— Stinnes kupuje nemški tisk v českoslovaški republiki. Stinnes je kupil opavsko »Deutsche Post« poleg olomuške »Deutsche Zeitung«. Nemška kapitalna pošta ne steza svojih kremplov le po židovskem, koristolovno med obojima balansirajočem tisku, ampak golta tudi nemški šovinistično-nacionalni tisk, da bi ga podredil ciljem nemške državne politike.

— Dijaško stanovanjsko vprašanje v Zagrebu. Tekom leta smo po zagrebških listih opetovano poročali, s kako naglico se v Zagrebu zida dijaški dom, ki bo do novembra popolnoma gotov. Sedaj se je pokazalo, da bo ta dom gotov komaj za novo leto. V tem je vlada nakazala za dijaška stanovanja bivšo porodišnico; toda tu so predvsem dobili svoja stanovanja upravitelji in drugi funkcionarji, dalje so odstopili več prostorov umetnikom za ateljeje, tako da je končno ostalo za dijake le še 250 postelj, namesto 314. V barakah na dvorišču porodišnice je vlada nastanila 170 ruskih dijakov. Kakih drugih stanovanjskih prostorov za dijake ni; zasebna stanovanja so pa tako draga, da so za pretežno večino dijaštva nedosegljiva. Dijaško stanovanjsko vprašanje je postalo tako pereče, da bodo morali vpisovanje na univerzi odgoditi, dokler se ne posreči dobiti večjih prostorov za dijaška stanovanja.

— Skrb za prehrano Zagreba. V Zagrebu se je pod vodstvom komisarja dr. Petrika sestavil popolnoma nov aprovizacijski odbor, ki je sestavljen iz samih trgovcev. 5. t. m. je imel odbor prvo sejo, v kateri je pretresal najnujnejša vprašanja za preskrbo prebivalstva s poglavitnimi življenjskimi potrebščinami. Odbor je sklenil predvsem nabaviti zadostne množine masti in krompirja ter drv in jih po kolikor mogoče nizki ceni oddajati prebivalstvu.

— Konja poneveril je 35letni konjski mešetar Ivan Bizjan. Lastnik konja France Žitko v Landolu je oškodovan za 17.300 K.

— Vlom v Zgornji Besnici. Neznani storilec je pri zadnjih vratih hiše Jožefa Kalana v Zg. Besnici vlomil v hišo in odnesel denarja in raznega blaga v vrednosti 2500 kron.

— Ponesrečeni otrok. V Križu pri Kamniku je vozil oče petletne Milke Oepke pesek. Milka je očeta spremljala, toda nesreča je hotela, da je padla pod voz in se težko poškodovala.

— Nesreča na Šmarni gori. 18letni dijak Josip Tomec iz Nevelj je plezal 1. t. m. po skalah na Šmarno goro. Med plezanjem se je pa skala odtrgala in Tomec je padel ter se nevarno poškodoval.

— Tatvina na vlak. Na vožnji iz Celja do Trbovelj je nekdo ukradel kuharici Heleni Črepinšek iz ročne torbice 1300 K denarja.

— Ogoljufana Narodna banka. Oblast zasleduje 28 letnega Josipa Hensig, doma iz Avstrije, ki je ogoljufal Narodno banko za 350.000 K.

Naša društva.

d Selca. Na splošno zahtevo občinstva ponovi dramski odsek Katol. slov. izobraževalnega društva v nedeljo 9. t. m. ob 7. uri zvečer F. S. Finžgarjevo ljudsko dramo »Razvalina življenja«. K obilni udeležbi vabi odbor.

d Podružnica »Slovenske Straže« št. Peter-mesto Ljubljana naznanja, da se je moral za soboto, 8. t. m. nameravani usta-

novni občni zbor preložiti na prihodnjo soboto, dne 15. t. m. Kraj in čas objavimo pravočasno. Prosimo nove člane, da se takoj priklase. — Pripravljalni odbor.

d Vstopnice za »Uboštvo« se dobe vsak čas razen od 12. do 15. ure v pisarni SKSZ. v II. nadstr. Ljudskega doma, na kar prijatelje ljudskega gledališča ponovno opozarjamo. Nabavite si vstopnice takoj in ne čakajte na običajno gnječo pri večerni blagajni.

d Konec nedeljske predstave v Ljudskem domu je že ob 22. uri in ne okoli 23. ure, kakor je pomotoma tiskano na plakatih.

Ljubljanski dogodki.

lj Železničarji! Danes ob 7. se vrši javni shod, katerega sliče koalicijski odbor, v dvorani Mestnega doma. Navzoči bodo tudi poslanci onih železničarskih strokovnih organizacij, katere so zastopane v tej koaliciji. (To naznanilo je včeraj v strokovni štev. »Novega Časa« pomotoma izostalo. — Odbor Prometne zveze.)

lj V šentjakovski prosveti bo v nedeljo zvečer ob polosmi uri važen sestanek vseh naših somišljenikov in somišljenic. Govorili bodo naši zastopniki v občinskem svetu in državnem zboru. Pridite polnoštevilno! Obenem bo tudi občni zbor krajevnega odbora SLS.

lj Somišljeniki iz kolodvorskega in kolizejskega okraja se vabijo na izredno važen sestanek, ki bo danes ob pol 8. uri zvečer v dvorani Rokodelskega doma. Pridite v obilnem številu! — Krajevni odbor S. L. S.

lj Somišljeniki SLS iz šentpeterskega in vođmatskega okraja! Danes zvečer ob pol 9. uri se vrši v št. peterski prosveti važen sestanek somišljenikov SLS. Udeležite se ga vsi! — Kraj. odbor SLS.

lj Zaupniki SLS dvorskega okraja so vabljeni na važen sestanek, ki bo v ponedeljek dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v kongresnem trgu. Pridite gotovo!

lj Draginja in vprašanje ljubljanskega župana. Draginja dosega blazne višine in družinskim hraniteljem se od skrbi vrti v glavi. Javna oblast, predvsem občinska ima tisoč perečih nalog, da priskoči prebivalstvu na pomoč. Toda ljubljanski občinski svet se še vedno ne more ganiti na delo ker je izvolil župana, ki neki kliki ni všeč. Ta klika tvori med ljubljanskim prebivalstvom najmanj koristni del, v njej so ljudje, ki žive le od tujih žuljev; to klika je ljubljansko prebivalstvo pri splošnih in obeh županskih volitvah nedvomno obsodilo. A ta klika ima ob sedanjem nesrečnem državnem režimu, ki mu služi kakor kupljena dekla, toliko vpliva, da zadržuje potrditev veljavno izvoljenega župana. Ta klika se igra z ognjem in naj se ne čudi, če bo ljudstvo, ko bo sila prekipela, od nje terjalo računa.

lj Vprašanje zabele v Ljubljani. Te dni se prodaja v Ljubljani slab špeh že po 80 kron kilogram. To je vsaj deloma posledica neomejenega izvoza. Vprašamo, kdo bo imel dobiček od te gorostasne podražitve? Pretežni del bo šel v nenasične žepe izvoznikov, nekaj malega bo odpadlo na večje kmete, a najmanj tri četrtine prebivalstva bodo morale jesti zato le napol zabeljeno, največji reveži pa nezabeljeno. Kakšna gospodarska politika je to? Kaj dela minister za socialno skrb dr. Kukovec? Kje je tu državotvorna misel demokratičnih državljanov? Ob nezabeljenem močniku se rede sužnji ali revolucionarji.

lj Pozivljamo vse člane naših delavskih organizacij, naj se udeležijo pevskih prireditev Pevske zveze. Dopoldan ob pol 10. uri bo sv. maša v frančiškanski cerkvi, kjer bodo peli združeni pevski zbori. Ob 10. uri bo zborovanje v veliki dvorani hotela Union s predavanjem g. ravnatelja dr. Mantuanija. Popoldan ob 2. uri pete litanije v frančiškanski cerkvi in ob 3. uri nastopi pevskih zborov iz Dola, Št. Jakoba ob Savi, Smlednika, Iga, Radovljice in Ljubljane posamič in skupno. Vstopnina je izredno nizka. Vstopnice in natančni spored se dobijo v Unionski trafiki.

lj Kr. drž. trgovska akademija v Ljubljani. Pouk v I. letniku trg. akademije se prične v petek dne 7. oktobra ob 8. uri zjutraj v poslopju tehnične srednje šole (II. nadstr., levo). Pričetek pouka v II. letniku in predavanja v abiturientskem tečaju bo razglašen pozneje v listih. — Ravnateljstvo.

lj Društvo državnih policijskih nameštencev priredi dne 8. oktobra ob 20. uri v gornjih prostorih »Narodnega doma« pod pokroviteljstvom g. direktorja dr. A. Guština svoj II. zabavni večer. Na sporedu je godba, petje, ples, bogat srečolov, šaljiva pošta in komični prizori. Sodeluje vojaška godba, člani opernega in dramskega gledališča ter pevsko društvo ZJŽ. Čisti dobiček je namenjen podpornemu skladu onemoglih članov, njih vdov in sirot. Za obilen poset se priporoča — Odbor.

lj 50letnica obstoja je včeraj na slovesen način s sv. mašo in slavnostno prireditvijo v telovadnici obhajalo tukajšnje državno učiteljske z obema vadnicama.

lj Signaliziranje požarov v ljubljanskem mestu. Mestni občini se je posrečilo dobiti od vojaške uprave dva topa, s katerima se bodo oznanjevali požari v ljubljanskem pomerju. Ker je bilo topa v ta pomen posebej prirediti, je preteklo dalj časa, da se je to izvršilo. Od danes naprej pa bo požarni čuvaj na ljubljanskem gradu s topovskimi streli naznanil požar in sicer bo oznanil požar v Spodnji Šiški ali na Barju z enkratnim topovskim strelom, v ostalih delih mesta pa z dvakratnim, kar naj občinstvo vzame na znanje. Danes popoldne med 1. in 2. uro se je vršilo poskusno streljanje.

lj Ni časa! Lj. dopisni urad poroča: Stranke, ki prihajajo v stanovanjskih stvarih k pokrajinski upravi, se opozarjajo, da naj se obrnejo direktno na stanovanjski urad, oz. na stanovanjsko komisijo. Gosp. pokrajinski namestnik v stanovanjskih stvarih ne more sprejeti nikogar, ker se s tem samo po nepotrebnem trati čas.

lj Tihotapstvo z valutami preko ljubljanske pošte. Na glavni pošti v Ljubljani so prišli na sled ogromnemu tihotapstvu z valutami. Kakor se sliši, gre za tihotapstvo tujih valut iz naše države v iznosu več sto milijonov kron. Ker je vlada prepovedala svobodno trgovanje z valutami in devizami, ki je posameznikom donalo ogromne dobičke, poskušajo vladno prepoved obiti na ta način, da nadaljujejo omenjeno trgovino potom pošte. Pri tem nečednem poslu so prizadele baje izključno zagrebške banke. Finančno oblastvo je v zadevi uvedlo strogo preiskavo.

Gospodarstvo.

— Upisivanje državnog zajma. Sindikat novčanih zavoda kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca za investicioni zajam — centralna uprava Zagreb poroča: Mnogi su se novčani zavodi obratili sa molbom na Ministra Financija, da im se jisu mogli da obave sve upise zajma, koji su se nagomilali u zadnji čas, dozvoli, da mogu i dalje vršiti upisivanje. Ministarstvo Financija je toj molbi, jer se doista pokazalo, da je pravo i življe upisivanje s raznih razloga započelo tek zadnjih par dana odredjenih za upis zajma, udovoljilo i dozvolilo, da se upisivanje zajma može vršiti zaključno do 15. ovog meseca. O značenju ovog zajma i njegovoj potrebi pisano je već mnogo, tako da je njegova svrha i namjenja već svakomu poznata. Sa zadovoljstvom se može konstatovati, da je zajam u zadnje vrijeme naišao na mnogo više razumevanja, pa su upisi počeli pricati mnogo življe, da se stoga moralo produžiti rok njegova upisivanja i tako omogućiti sudjelovanje u njemu svima, koji to žele. Ovo je svekako povoljna i utješljiva činjenica, kao i znak trijeznog shvaćanja dužnosti prema državi. Po dosadanjim rezultatima zajma koji su sindikatu novčanih zavoda stigli, može se reći, da je upis približno zadovoljavajući. Produljenje upisa omogućiti će, da će oni biti valida posvema uspješni, unatoč pasivne rezistencije nekih krugova. Koliki su rezultati dosadanjeg upisa, ne može se još reći, jer izkazi stižu dnevno, te se srednju tako da će se definitivni rezultat moći znati iza 20. ovoga meseca. Ovom se zgodom umoljavaju novčani zavodi, kod kojih se vrše upisi zajma, da žurnale po upisima do 30. rujna (septembra) čim prije zaključče, te odmah Sindikatu pošalju. Što se pak naknadno od prvoga do 15. ovoga meseca upiše neka se odmah po izmaku ovog roka prepisom žurnala jave, ali neka posebice istaknu ali na taj način, da na tom žurnalu takodjer vidljivo istaknu i svotu upisanu u redovitom roku (do 30. septembra), tako da je odmah vidljivo, kolika je suma kod dotičnog zavoda u svemu potpisana.

— Velike zaloge olivnega olja. Letos je oljka na južnem Francoskem rodila obilo sadu. Posebno v Languedoru in Proveneci je letina izborna, ker so tam imeli tako lepo vreme. Zaloge olivnega francoskega olja so jako obile ter je upravičena nada, da bodo cene olivnemu olju jako padle.

PROTI KUPČIJI Z DEKLETI.
Dunaj, 6. okt. Avstrijska delegacija je podpisala konvencijo glede kupčije z dekleti.

ŠIRITE „NOVI ČAS“

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Selenburgova ul. 4.
Barva vsakokratno blago.
Kemično čisti oblike.
Sveti oljki ovratnike, za pestnice in srajce.

Podružnice: Maribor Novo mesto Kočevje
Gospoška ul. 38. Glavni trg. Štev. 39.